

Ligt er straks mutagenese op uw bord?

Europees Hof oordeelt morgen over toelaatbaarheid kleine ingreep in DNA van gewassen

Mogen Europeanen straks gewassen produceren, kopen en eten waarvan de genen van binnenuit werden gewijzigd, of valt deze techniek onder de strenge beperkingen voor genetisch gemanipuleerde organismen? Aan de vooravond van een uitspraak door het Europees Hof morgen blijven voor- en tegenstanders diep verdeeld.

Van MAARTEN RABAEY

Het Hof buigt zich over het dossier op vraag van de Franse Raad van State, waar de kwestie was aangekaart door tegenstanders van genetisch gemanipuleerde organismen (ggo's). Ze vrezen schade voor de biodiversiteit. Hun vraag is of deze 'mutagenesetechnieken', waarbij kleine wijzigingen aan het DNA van een organisme worden doorgevoerd zonder dat er vreemd DNA wordt ingebracht, aan dezelfde strenge regels moeten voldoen als bij de ontwikkeling van ggo's, waarbij er wel vreemd DNA wordt gebruikt.

In januari kwam er al een advies van de advocaat-generaal van het Hof. Volgens zijn logica kunnen deze technieken een uitzondering vormen op de ggo-richtlijn, zolang ze maar niet voor veranderingen zorgen die zich in de natuur niet kunnen voordoen. De kans dat het Hof morgen een gedeeltelijk groen licht geeft is dus groot.

Voor België stelt zich dan de concrete vraag of de experimentele mutagenesetechniek CRISPR/ Cas9 toegelaten blijft in veldproeven. Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) voert al anderhalf jaar een veldproef uit met maïs, waarvan de genen van binnenuit zijn gewijzigd om de invloed van weersomstandigheden te meten (DM 23/07). De regering stond dit toe omdat het Hof nog geen beslissing had genomen.

Tot de grootste voorstanders van de CRISPR/ Cas9-techniek behoort de Zweedse professor plantfysiologie Stefan Jansson (Universiteit Umeå), die in 2016 al een bordje at met kolen waarvan hij de genen van binnenuit had veranderd. Hij wijst in een gesprek met De Morgen op "de grote opportuniteiten voor de kweek van gezonder of aangepast voedsel, zoals de mogelijkheid om glutenvrije tarwe te verbouwen, koolhydraten in aardappelen zo te bewerken dat ze beter verteerbaar worden, of paddenstoelen en appels niet meer bruin te laten worden".

Jansson zegt te twijfelen of strikte regulering realistisch is. Het is immers onmogelijk om in een labo te achterhalen of CRISPR werd gebruikt op een bepaalde groente. "Ik kweek bij mijn zomerhuisje al gemuteerde groenten. Als dit woensdag verboden zou worden, kan niemand komen bepalen of de mutatie het gevolg is van mijn handeling of van de natuur zelf."

Proefveld

Aleksandra Malyska van Plants for the Future, een Europese lobby-organisatie van de agro-industrie, wijst ook op de mogelijke concurrentienadelen van strenge regels. "Als we technieken als CRISPR zouden beperken, mogen we niet zelf gaan produceren, maar gaan we op termijn wel producten importeren zonder te weten of er in de gewassen mutagenese is gebruikt of niet."

Uitgesproken critici wijzen net daarom op de nood aan verplichte veiligheidsonderzoeken, traceerbaarheid en etikettering. Europarlementslid Bart Staes (Groen): "Uit voorzorg moeten nieuwe risico's onderzocht worden vooraleer ze in het milieu worden losgelaten. Er is nog te weinig geweten over de langetermijneffecten van deze nieuwe technologieën."

Staes drukt dan ook de hoop uit dat het Hof geen vrijgeleide geeft om zomaar alles toe te laten. Hij wijst er ook op dat de Commissie tot nu de lidstaten had gevraagd zich 'terughoudend' op te stellen. "Ik vind het dan ook verbazingwekkend dat België al een proefveld heeft."

► 5
